

TKIO ja työelämä motivoi oppimaan ja kehittämään verkosto-osaamista

Riia Valvimo, Liiketalouden opiskelija ja projektityöntekijä, Kaupan ja kulttuurin osaamisala, Lapin ammattikorkeakoulu

Saila-Inkeri Puukko, KM, projektisuunnittelija, Kaupan ja kulttuurin osaamisala, Lapin ammattikorkeakoulu

Jorma Mölläri, HTM, lehtori, Kaupan ja kulttuurin osaamisala, Lapin ammattikorkeakoulu

Jani Siivola, KTM, NTM, toimitusjohtaja, konsultti, kouluttaja ja businessparraaja, Reddo Partners Oy

Asiasanat: verkostot, TKI-toiminta, työelämätaidot, projektisuunnittelu, opetuksen integraatio

Tässä artikkelissa esimerkkinä TKI-toiminnan ja opetuksen integraatiosta (TKIO) toimii kansainvälinen [Creative Momentum](#) -hanke. Hanke tukee luovan alan yrittäjien kansainvälistymistä Euroopan pohjoisella laidalla. Hanke on rahoitettu Pohjoisen periferian ja Arktisen ohjelmasta. Artikkelissa lähestytään ammattikorkeakoulun ja työelämän välistä yhteistyötä opiskelijan, opettajan, hankepääällikön sekä työelämäedustajan näkökulmasta. Kirjoittajina toimivat liiketalouden opiskelija Riia Valvimo, projektipääällikkö Saila Puukko, lehtori Jorma Mölläri ja Rovaniemeläisen konsulttitoimiston [Reddo Partners Oy:n](#) toimitusjohtaja ja yrittäjä Jani Siivola.

Opiskelijoiden tuote- ja palveluaihiot osana kv-hankevalmistelua

Asiakaslähtöiseen palveluliiketoimintaan suuntautuneet liiketalouden opiskelijat tutustuivat syksyllä 2017 Creative Momentum -hankkeeseen ja suunnittelivat kolme tuote- ja palveluaihiota tukemaan jatkohankkeen suunnittelua.

Osana toimeksiantoa opiskelijat organisoivat yhdessä hanketiimin kanssa yrittäjien aamupalatilaisuuden Rovaniemellä joulukuussa 2017. Tilaisuudessa keskusteltiin yrittäjien sekä hankkeen alueellisen ohjausryhmän kanssa siitä, mitä haasteita yrittäjät arjessa kohtaavat ja miten hanketoiminta tukee parhaiten heidän liiketoimintaansa. Oli positiivista huomata, kuinka moni yrittäjä osallistui tilaisuuteen ja antoi oman panoksensa keskusteluun. Opiskelijoiden vastuulla tilaisuudessa oli keskustelun johtaminen ja dokumentointi. Tuotokset raportoitiin hanketiimille, eli Saila Puukolle ja Jenni Kemille.

Palvelun tuotteistaminen ja palveluliiketoiminta -opintojakso toimi TKIO-integraation pohjana opiskelijoiden kertoman mukaan erinomaisesti. Opiskelijat pääsivät opintojakson aikana tutustumaan hanketoimintaan ja kehittämään verkosto-osaamistaan työelämärajapinnassa.

Kuva 1. Creative Momentum -aamupalatilaisuus Frans & Chérie -ravintolassa 1.12.2017.

Taustalla yhteisöllinen oppimisprosessi

Oppiminen työelämän rajapinnassa on hektistä. Nopeasti muuttuvasta toimintaympäristöstä huolimatta, selkeät prosessit ja perinteiset oppimisen työkalut näyttävät tärkeää roolia oppimisprosessissa. Työkalut muodostuvat edelleen kirjallisuuden ja muiden lähdemateriaalien hyödyntämisestä, itsenäisestä työskentelystä ja perinteisistä luennoista. Liiketoimintaosaamisen kehittäminen vaatii perehtymistä teoreettisiin näkökulmiin, koska

osaaminen ei kehity “mutu-tuntumalla”. Työtävät ovat nykyaikana projektimaisia, joissa ohjauksella on suuri merkitys. Myös Palvelun tuotteistaminen ja palveluliiketoiminta -opintojakso eteni projektimaisesti ajoittain jopa tylsän kaavamaisesti suunnitellun toimintamallin mukaisesti.

Oppiminen perustui tekemällä oppimiseen, jossa opiskelijat muodostivat projektiryhmän, joka jakautui tehtäväkohtaisiin tiimeihin. Perinteiset teorialuennot antoivat eväät viikon työskentelyyn. Opiskelijat jatkoivat itsenäisesti projektin työstämistä viikolle asetettujen tavoitteiden mukaan. Keskelle viikkoa oli varattu tarpeen mukaan mahdollisuus ohjaussessiolle, jossa opiskelijat ja opettajat pyrkivät keskustelemaan projektin haasteista ja ongelmatilanteista. Viikko päätettiin katselmoinnilla, jossa projektiryhmät esittelivät viikon tulokset. Näissä katselmointitilaisuuksissa tavoitteena oli myös korostaa oppimisen vuorovaikutuksellisuutta, jossa asioita refleктоimalla pyrittiin oppimaan toisten kokemuksista. Katselmoinnit vaativat etukäteisvalmistelua, jotta olemassa oleva aika voitiin käyttää tehokkaasti. Tässä projektissa katselmoinnissa kiinnitettiin huomiota sekä prosessiin että tuloksiin ja tarkoituksena oli aktivoida oppimista dialogiin ja ylipäättänsä vuorovaikutusprosessiin, jossa nousee esiin omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tiedostaminen. Seuraava viikko rakentui aina edellisen viikon tuotoksille, joten oppijan sitoutuminen projektiin täytyi olla vahvaa.

Opettaminen ja oppiminen on pitkälti vuorovaikutuksen edistämistä opiskelijan, kompetensseihin perustuvien osaamistavoitteiden sekä ihmisten kesken. Creative Momentum -hankkeessa työskentely oli opiskelijoille toimiva oppimisalusta, koska siinä toteutui luonteva oppimistavoitetta edistävä vuoropuhelu niin hankkeen edustajien kuin luovan alan yrittäjien kesken. Hanketiimillä oli selkeät tavoitteet, jotka olivat tasapainossa opintojakson tavoitteiden kanssa. He olivat myös opiskelijoiden tavoitettavissa koko prosessin ajan antaen ohjausta haastavissa tilanteissa. Tämä toimi johdonmukaisena tiekarttana opiskelijoiden työskentelylle.

Yhteistyöstä lisäarvoa kaikkien osapuolten toimintaan

Reddo Partners Oy:n yrittäjä Jani Siivola osallistui Creative Momentum -aamiaiselle ja otti esille keskustelussa oppilaitosyhteistyön haasteet. Opiskelijoita puhutti erityisesti yritysten ja organisaatioiden tarve uudentlaisille tavoille hyödyntää harjoittelua. Harjoittelijat voisivat omalla toiminnallaan edistää työelämäyhteistyötä ja -toimintaa. Janin ja opiskelijoiden välinen

keskustelu johti yhden opiskeluryhmistä pohtimaan ratkaisua yritysten toiveeseen hyödyntää työharjoittelua uusilla tavoilla.

Kuva 2. Liiketalouden opiskelijat dokumentoivat Creative Momentum -aamupalatilaisuuden tuloksia pöytäryhmittäin.

Aamiaisella dokumentoimansa materiaalin pohjalta opiskelijat jatkoivat tuote- ja palveluaihioiden suunnitteluun. Opiskelijoiden lopulliset tuote- ja palveluaihiot vastasivat hyvin luovien alojen yrittäjien verkostoitumiseen liittyviin haasteisiin. Opiskelijoiden ideomat aihiot suunniteltiin auttamaan luovien alojen yrittäjiä verkostoitumaan keskenään, löytämään yrityksiinsä monialaista osaamista omaavia harjoittelijoita sekä verkostoitumaan jälleenmyyjien kanssa paikallisesti ja kansainvälisesti.

Yleinen kokemus oli, että kaikki osallistuneet osapuolet saivat lisäarvoa toiminnalleen ja kokivat, että panostetut resurssit tuottivat selkeää hyötyä. Yrittäjät saivat myös mahdollisesti uusia ideoita ja opiskelijat lisäsivät teoriassa oppimien asioiden ymmärrystä kiinnittämällä ne reaali maailman kontekstiin.

Työelämän verkostoilla on tärkeä rooli opiskelijoiden valmistautuessa tulevaan

TKI-toiminta ja työelämän toimeksiannot antavat monipuolisia mahdollisuuksia luoda kontakteja alueen elinkeinoelämän kanssa. Toimeksiannot tarjoavat suoran yhteyden työelämään, tärkeää onkin se, miten opiskelija tähän tilaisuuteen tarttuu; löytyykö verkostoista potentiaalisia työharjoittelupaikkoja tai opinnäytetyön toimeksiantoja.

Hanketoiminnan lisäksi tilaisuuksia työelämäyhteistyöhön voi tarjoutua myös erilaisten tempausten ja järjestöjen kautta. Yhtenä esimerkkinä Suomen Nuorkauppakamareiden järjestämä “1000 nuorta johtajaa” -tempaus, jossa nuori pääsee johtajaksi johtajan paikalle. Tempaus on hyvin yksinkertainen tapa edistää verkostoitumista, joka taas on pohjana pidempikestoiselle yhteistyölle, jopa tulevalle työpaikalle.

Lapissa verkostojen merkitys korostuu myös, koska asumme hyvin pienellä talousalueella. Alueen yritykset - eli potentiaaliset työnantajat - tuntevat toisensa ja hyvä sana kiertää. Yksi kontakti voi poikia useita uusia kontakteja.

Opiskelijänäkökulmasta myös opiskelukavereiden työelämäverkostot voivat näytellä suurta roolia harjoittelu- ja työpaikkojen löytymisessä. Ratkoessaan aitoja liike-elämän ongelmia yhdessä, opiskelijat oppivat tunnistamaan toistensa osaamisen ja pystyvät suosittelemaan toinen toistaan omista verkostoistaan. Liiketalouden opiskelija Riia Valvimon ja Reddo Partnersin yrittäjän Jani Siivolan välinen yhteistyö on tästä hyvä esimerkki, sillä Riian harjoittelupaikka Reddo Partnersilla löytyi opiskelukaverin suosituksen kautta. Reddo Partners toimii myös Riian opinnäytetyön toimeksiantaja.

Reddo Partners Oy:llä on hyvät suhteet oppilaitoksiin. Reddolaiset ovat toteuttaneet oppilaitoksille valmennuksia ja luentoja, kertoneet yrittäjätarinaa, arvioineet näyttötutkintosuorituksia ja sparranneet opiskelijoita monin eri tavoin. Lisäksi Reddo Partners Oy:n henkilöstö on päässyt suunnittelemaan ja kommentoimaan koulutuskokonaisuuksia. Nämä toiminnot ovat antaneet uusia näkökulmia muun muassa oman toiminnan kehittämiseen ja tulevaisuuden tarpeiden arviointiin.

Liiketoiminnassa on hyödynnetty monien alojen opiskelijoita. He ovat olleet mukana yrityksen päivittäisessä toiminnassa muun muassa seuraavissa tapauksissa: tapahtumatuotanto (Arctic Design Week, Digitalisoi-digitalisaatioseminaari, Adventure Race -Rovaniemi), graafinen

suunnittelu, toimistotyö, koulutusten suunnittelu ja toteutus ja koulutuksenaikainen reaaliaikainen tuki.

Monilla yrityksillä on jatkuva tarve muun muassa käytännön toimistotyöhön ja sosiaalisen median sisällöntuotantotehtäviin. Näiden osalta on kuitenkin muistettava, että harjoittelijalta edellytetään monesti erinomaista suomen kielen taitoa ja nykyaikaisten toimisto-ohjelmistojen hallintaa. Reddolle opiskelijat tuovat mukanaan uusia näkökulmia, työvoimaa haastaviinkin toimeksiantoihin. Oppilaitosyhteistyön taustalla on oltava aina molemminpuolinen hyöty.

Yrityksen näkökulmasta optimaalisella harjoittelijalla on jo jonkin verran substanssiosaamista. Kun yritys tukee tätä osaamista, opiskelija oppii yhä paremmaksi oman alansa asiantuntijaksi ja osaajaksi. Substanssiosaamista ei välttämättä ole ensimmäisten vuosikurssien opiskelijoilla, joten parhaiten harjoitteluajaksi sopivat toinen tai kolmas opiskeluvuosi.

TKI ja opetuksen integraatio – mahdollisuuksia ja haasteita

Oppimisen tapahtuessa työelämän rajapinnassa, opiskelijoille syntyy parhaassa tapauksessa tärkeitä pitkäkestoisia työelämäverkostoja. Ongelmaperustainen oppiminen oppimisprosessissa, jossa on mukana työelämän toimeksianto, valmistaa opiskelijoita TKI -yhteistyön jatkamiseen harjoittelun ja opinnäytetyön yhteydessä. Työnantajat, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä oppilaitoksen kanssa, herättävät kiinnostusta opiskelijoiden keskuudessa. Yritysten yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa viestii opiskelijoille siitä, että harjoittelun tai opinnäytetyön tekeminen yrityksessä tukee oppimista ja ammatillisen osaamisen kehittymistä.

TKIO-toiminnassa myös opiskelijoiden omat verkostot voivat tukea integraation toteutumista. Avoin keskustelu ja työilmapiiri oppilaitoksessa opiskelijoiden, opettajien ja muiden toimijoiden välillä tukee uusien verkostojen tunnistamista ja olemassa olevien verkostojen vahvistamista. Aikataulujen kohtaaminen on usein TKI-toiminnan ja opetuksen integraation haasteena (Alajärvi-Kauppi 2016, 21). Ennakkoluulottomuus opintojaksojen suunnittelussa yhdistettynä hankkeiden ja opetuksen väliseen avoimeen vuoropuheluun auttaa ratkaisemaan TKI-toiminnan ja opetuksen integraation haasteita.

Opettajien ja hankehenkilökunnan läheinen yhteistyö ja hankesuunnittelu edistää luonnollisesti TKIO-integraatiota. Usein integraatio-ideat syntyvät pienin askelin ja keskustellen. Haasteita aiheuttaa lähinnä välimatkat. Koska kaupan ja kulttuurin osaamisala sijoittuu Rovaniemelle ja

Tornioon on keskusteluyhteyttä pidettävä yllä pääasiassa puhelimen ja sähköpostin kautta. Ehkä suurin haaste on kuitenkin se, etteivät ihmiset tunnet toisiaan. Yhteistyön esteitä voi aiheuttaa myös ennakkoluulot hanketoiminnasta. Henkilökunnan vaihtuvuus on myös asia joka vaikuttaa, tähän auttaa yleensä parhaiten kohtaaminen kasvokkain. Hankekokemusta omaavilla opettajilla on myös tärkeä rooli viedä sanaa eteenpäin.

Opiskelijan omat valmiudet työelämäyhteistyössä

Työelämäyhteistyö ja työelämän toimeksiannot motivoivat opiskelijoita kiinnittämään erityistä huomiota työskentelytapoihin, kuten viestintään, ajankäyttöön ja kokonaisuuksien hallintaan. Esimerkiksi Creative Momentum -hankkeen parissa työskennellessä korostui erityisesti opiskelijoiden projektiosaamisen, tiedonhankinnan, ongelmanratkaisun, sekä palvelun tuotteistamisosaamisen taidot. Projektityöskentelyssä myös opiskelijoiden aikaisemmin hankkima osaaminen saattaa näytellä suurta roolia ongelman ratkaisussa. Opiskelijat voivat oppia tärkeitä työelämän taitoja toisiltaan ryhmätyön lomassa.

Työelämän toimeksiannoissa opiskelijat kokevat tärkeäksi tehtävänantojen selkeyden, palautteen saamisen reaaliajassa, sekä opettajien ja toimeksiantajan hyvän tavoitettavuuden oppimisprosessin aikana. Ehkä tärkeintä työelämäyhteistyö-projekteissa on kuitenkin opiskelijan avoin mieli, motivaatio ja aktiivisuus. Projektimaiseen työskentelyyn oppii parhaiten käytännössä kokeillen. Toimeksiantajalle tärkeintä on, että sovituista aikatauluista pidetään kiinni. Yleensä toimeksiantaja osaa sovittaa odotuksensa ja opiskelijan valmiudet yhteen eikä epärealistisia odotuksia synny. Tärkein ja samalla myös haastavin edellytys onnistuneelle TKI:n ja opetuksen yhteistyölle on kaikkien osapuolten sitoutuminen, koska jos “nukutaan samassa vuoteessa ja nähdään eri unia” asiat eivät voi edetä.

Linkit:

Creative Momentum www.mycreativeedge.eu

Reddo Partners Oy www.reddo.fi

Lähteet:

Alajärvi-Kauppi, R. 2016. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintalähtöinen integraatio (TKIO) Lapin ammattikorkeakoulussa. Teoksessa H. Kangastie (toim.) Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan integrointi opetukseen Lapin ammattikorkeakoulussa. Lapin AMKin julkaisuja Sarja B. Raportit ja selvitykset 20/2016, 21.